

**WYTYCZNE DLA RAD WYDZIAŁÓW DOTYCZĄCE SPOSOBU USTALANIA PROGRAMÓW
KSZTAŁCENIA, W TYM PLANÓW I PROGRAMÓW STUDIÓW, STUDIÓW DOKTORANCKICH,
STUDIÓW PODYPLOMOWYCH ORAZ KURSÓW DOKSZTAŁCAJĄCYCH**

I POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

Użyte w uchwale określenia oznaczają:

- 1) Studia wyższe – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie.
- 2) Studia pierwszego stopnia – formę kształcenia, kończącą się uzyskaniem kwalifikacji pierwszego stopnia.
- 3) Studia drugiego stopnia – formę kształcenia, na którą przyjmowani są kandydaci posiadający co najmniej kwalifikacje pierwszego stopnia, kończącą się uzyskaniem kwalifikacji drugiego stopnia.
- 4) Jednolite studia magisterskie - formę kształcenia, kończącą się uzyskaniem kwalifikacji drugiego stopnia.
- 5) Studia trzeciego stopnia - studia doktoranckie, prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, na które przyjmowani są kandydaci posiadający kwalifikacje drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.
- 6) Kurs dokształcający – krótka forma kształcenia, której ukończenie umożliwia uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy, uzyskanie lub rozwinięcie umiejętności lub kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy w systemie uczenia się przez całe życie.
- 7) Studia podyplomowe – formę kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.
- 8) Forma studiów – studia stacjonarne i niestacjonarne.
- 9) Studia stacjonarne – formę studiów wyższych, w której co najmniej połowa programu kształcenia realizowana jest w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.
- 10) Studia niestacjonarne – formę studiów wyższych innych niż studia stacjonarne

- 11) Kierunek studiów – wyodrębnioną część jednego lub kilku obszarów kształcenia, realizowaną w uczelni w sposób określony przez program lub programy kształcenia.
- 12) Obszar kształcenia – zasób wiedzy i umiejętności z zakresu jednego z obszarów wiedzy określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, z późn. zm.).
- 13) Poziom kształcenia – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite magisterskie, albo studia trzeciego stopnia.
- 14) Program kształcenia – opis określonych przez uczelnię spójnych efektów kształcenia, zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz opis procesu kształcenia prowadzący do osiągnięcia założonych efektów kształcenia obejmujący: formę studiów, liczbę semestrów, liczbę punktów ECTS, moduły kształcenia, sposoby weryfikacji efektów kształcenia, plan studiów oraz wymiar, zasady i formę odbywania praktyk (w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje praktyki).
- 15) Moduł kształcenia – zajęcia lub grupa zajęć z przypisanymi założonymi efektami kształcenia, metodami kształcenia i sposobami weryfikacji założonych efektów kształcenia osiąganym przez studenta.
- 16) Standardy kształcenia – zbiór reguł kształcenia na studiach przygotowujących do wykonywania zawodów, dla których wymagania dotyczące procesu kształcenia i jego efektów są określone w przepisach prawa Unii Europejskiej.
- 17) Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego – opis, przez określenie efektów kształcenia , kwalifikacji zdobywanych w polskim systemie szkolnictwa wyższego.
- 18) Kwalifikacje – efekty kształcenia poświadczone dyplomem, świadectwem, certyfikatem lub innym dokumentem wydanym przez uprawnioną instytucję potwierdzającym uzyskanie zakładanych efektów kształcenia.
- 19) Efekty kształcenia – zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych w procesie uczenia się przez osobę uczącą się.
- 20) Punkty ECTS – punkty zdefiniowane w europejskim systemie akumulacji i transferu punktów zaliczeniowych jako miara średniego nakładu pracy osoby uczącej się, niezbędnego do uzyskania zakładanych efektów kształcenia; jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym liczba godzin pracy studenta obejmuje zajęcia organizowane przez Uniwersytet, zgodnie z planem studiów oraz jego indywidualną pracę.
- 21) Profil kształcenia – profil praktyczny, obejmujący moduły zajęć służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych albo profil ogólnoakademicki, obejmujący moduł zajęć służące zdobywaniu przez studenta pogłębionych umiejętności teoretycznych.
- 22) Kwalifikacje pierwszego stopnia – efekty kształcenia uzyskane na studiach pierwszego stopnia zakończonych uzyskaniem tytułu zawodowego licencjata potwierdzone odpowiednim dyplomem.

- 23) Kwalifikacje drugiego stopnia – efekty kształcenia uzyskane na studiach drugiego stopnia lub jednolitych magisterskich zakończonych uzyskaniem tytułu zawodowego magistra, potwierdzone odpowiednim dyplomem.
- 24) Kwalifikacje trzeciego stopnia – efekty kształcenia uzyskanie w drodze przewodu doktorskiego przeprowadzonego na podstawie art. 11 ust 1 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym, stopnia naukowego doktora w określonej dziedzinie nauki w zakresie dyscypliny nauki, potwierdzone odpowiednim dyplomem.
- 25) Kwalifikacje podyplomowe – osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na studiach podyplomowych, potwierdzone świadectwem, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011r. w sprawie tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu (Dz. U. nr 196 poz. 1167 z póź. zm.).
- 26) Student – osoba kształcąca się na studiach wyższych.
- 27) Słuchacz – uczestnik studiów podyplomowych.
- 28) Doktorant – uczestnik studiów doktoranckich.
- 29) Uczestnik – osoba uczestnicząca w kursie dokształcającym.
- 30) Tytuł zawodowy – tytuł licencjata, magistra lub tytuł równorzędny.
- 31) Syllabus – program nauczania dla modułu kształcenia lub przedmiotu kształcenia.
- 32) Matryce efektów kształcenia – odniesienie opisu efektów kształcenia dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia do efektów kształcenia określonych w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.

II STUDIA WYŻSZE

§ 2

1. W Uniwersytecie studia wyższe prowadzone są jako studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia oraz jednolite studia magisterskie na podstawie programów kształcenia uchwalonych przez rady podstawowych jednostek organizacyjnych po zasięgnięciu opinii właściwego organu Samorządu Studenckiego.
2. Program kształcenia uchwalany dla kierunku studiów i poziomu kształcenia oraz dla danego profilu kształcenia na danym kierunku, zawiera opis zakładanych efektów kształcenia i programu studiów, stanowiący opis procesu kształcenia prowadzący do uzyskania tych efektów.
3. Uchwalane programy kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa muszą uwzględniać standardy kształcenia dla tych kierunków określone przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Rozporządzeniu z dnia 9 maja 2012r. w

sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U. 2012r. poz. 631 z póź. zm.).

§ 3

1. Podstawowe jednostki organizacyjne posiadające uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego mogą prowadzić studia o profilu praktycznym i o profilu ogólnoakademickim na określonym przez Senat Uczelni kierunku studiów w ramach obszarów kształcenia i dziedzin odpowiadających uprawnieniom do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego.
2. Podstawowe jednostki organizacyjne opracowują zakładane efekty kształcenia dla programu kształcenia na określonym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia, uwzględniając efekty kształcenia określone w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla obszaru kształcenia.
3. Senat Uczelni zatwierdza efekty kształcenia właściwe dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia, do których dostosowane są programy studiów.
4. W przypadku gdy podstawowa jednostka organizacyjna prowadzi na danym kierunku i poziomie kształcenia studia o profilu ogólnoakademickim i praktycznym, zakładane efekty kształcenia opisuje się odrębnie dla każdego profilu.
5. Efekty kształcenia powinny być takie same dla kierunku studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej oraz powinny być wyrażone w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
6. Opis zakładanych efektów kształcenia dla kierunku na danym poziomie kształcenia powinien być spójny.

§ 4

Program kształcenia dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia określa:

- 1) Informacje ogólne:
  - a) nazwę kierunku studiów;
  - b) przyporządkowanie do obszaru kształcenia;
  - c) wskazanie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia;
  - d) profil kształcenia (ogólnoakademicki/praktyczny);
  - e) poziom kształcenia;
  - f) forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne);
  - g) tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwenta;
  - h) wskazanie związku z misją Uniwersytetu i strategią jego rozwoju;
  - i) ogólne cele kształcenia;

- j) możliwości zatrudnienia (typowe miejsca pracy) i kontynuacji kształcenia przez absolwentów studiów;
  - k) wymagania wstępne (oczekiwane kompetencje kandydata).
- 2) Opis zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, zgodne z wzorcowymi efektami kształcenia dla danego obszaru.
- 3) Opis programu studiów, w którym powinno określić się:
- a) liczbę semestrów;
  - b) liczbę punktów ECTS konieczną dla uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia;
  - c) moduły zajęć wraz z przypisanymi do każdego modułu efektami kształcenia i punktami ECTS;
  - d) sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia;
  - e) plan studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej;
  - f) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć:
    - wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela;
    - z zakresu nauk podstawowych właściwych dla danego kierunku studiów, do których odnoszą się efekty kształcenia o charakterze praktycznym;
  - g) minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczelnianych lub zajęć na innym kierunku studiów;
  - h) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać z obszarów w ramach zajęć z obszaru nauk humanistycznych i nauk społecznych, nie mniejszą niż 5 pkt. ECTS;
  - i) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego;
  - j) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z wychowania fizycznego;
  - k) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje praktyki oraz łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym;
  - l) moduły zajęć do wyboru, do których przypisuje się punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS wymaganych do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia;
  - m) dla kierunku o profilu praktycznym, moduły zajęć powiązane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, służące zdobywaniu przez studenta umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie większym niż 50% liczby punktów;
  - n) dla kierunku o profilu ogólnoakademickim, moduły zajęć powiązane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki, związanymi z danym kierunkiem studiów,

którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów, służące zdobywaniu przez studenta pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań naukowych;

- 4) Określenie zasobów kadrowych kształcenia (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, Dz. U. 2014 poz.1370.

§ 5

1. Podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca kierunek studiów uwzględnia w programie kształcenia wyniki monitorowania kariery zawodowej absolwentów.
2. Podstawowa jednostka organizacyjna prowadząca kierunek studiów o profilu praktycznym uwzględnia w programie kształcenia wyniki prowadzonej analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy (opinie interesariuszy zewnętrznych).

§ 6

Szczegółowe wzory dokumentacji programu kształcenia określa Rektor w drodze zarządzenia (syllabusy, matryce efektów kształcenia).

III STUDIA DOKTORANCKIE

§ 7

1. Studia doktoranckie na Uniwersytecie Medycznym im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu prowadzone są w obszarze nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, w dziedzinie nauk o zdrowiu, nauk farmaceutycznych i nauk medycznych w dyscyplinach: medycyna, biologia medyczna i stomatologia.
2. Studia doktoranckie są prowadzone przez podstawowe jednostki organizacyjne Uniwersytetu.
3. Studia doktoranckie prowadzone są w formie studiów stacjonarnych lub niestacjonarnych, dla osób posiadających tytuł zawodowy lekarza, magistra farmacji lub magistra innego kierunku, lub osób będących beneficjentami programu „Diamentowy Grant”, o którym mowa w art. 187a ust. 1 Ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.
4. Studia doktoranckie trwają nie krócej niż 2 lata i nie dłużej niż 4 lata.
5. Nadzór merytoryczny nad studiami doktoranckimi na Uniwersytecie Medycznym w Poznaniu sprawują rady podstawowych jednostek organizacyjnych.
6. Efekty kształcenia wraz z Planem i programem studiów uchwalane przez rady podstawowych jednostek organizacyjnych powinny zawierać:
  - 1)ogólną charakterystykę prowadzonych studiów (formę studiów, obszar, dziedzinę oraz dyscyplinę wiedzy i cele kształcenia);
  - 2) opis zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych;

- 3) szczegółowy opis programu studiów z uwzględnieniem przedmiotów nauczanych podczas studiów (liczba godzin i punktów ECTS), praktyk (liczba godzin i punktów ECTS), zajęć seminaryjnych (liczba godzin i punktów ECTS) i zajęć fakultatywnych (liczba godzin i punktów ECTS);
- 4) spis sposobów prowadzenia zajęć (formy zajęć);
- 5) opis warunków prowadzenia studiów (zasoby kadrowe i infrastruktura dydaktyczna);
- 6) opis wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (formy weryfikowania efektów kształcenia, sposób dokonywania oceny nauczycieli akademickich, hospitacje zajęć dydaktycznych, wnioski z monitorowania karier zawodowych absolwentów Uniwersytetu).

§ 8

1. Łączny wymiar zajęć objętych programem całego toku studiów odpowiada 45 punktom ECTS, w tym 35 punktów ECTS w ramach zajęć ogólnych i 10 punktów ECTS w ramach zajęć fakultatywnych - w tym 5 punktów ECTS za zajęcia rozwijające umiejętności dydaktyczne przygotowujące doktoranta kształcącego się na studiach doktoranckich w uczelni do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego oraz 5 punktów ECTS za zajęcia rozwijające umiejętności zawodowe, przygotowujące doktoranta do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym.
2. Plan i program studiów doktoranckich obejmuje zajęcia:
  - 1) ogólne (obowiązkowe) – seminaria, wykłady z dyscypliny innej niż ta, w której prowadzone są badania naukowe, mające przygotować do egzaminów doktorskich;
  - 2) fakultatywne – obejmujące zajęcia rozwijające umiejętności dydaktyczne i zawodowe, na których doktorant zdobywa kwalifikacje w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych, wykorzystywanych w kształceniu studentów oraz wykłady do wyboru z dziedzin, w których prowadzone są badania naukowe i na styku dziedzin pokrewnych. Wymiar zajęć fakultatywnych wynosi co najmniej 15 godzin;
  - 3) praktyki zawodowe;
  - 4) badania naukowe.
3. Wymiar praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych lub uczestniczenia w ich prowadzeniu dla doktorantów kształcących się na studiach doktoranckich w Uniwersytecie Medycznym w Poznaniu nie może być mniejszy niż 10 oraz większy niż 90 godzin rocznie.
4. Roczny wymiar praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych ze studentami dla doktorantów stacjonarnych i niestacjonarnych studiów doktoranckich ustala Senat Uczelni na każdy rok akademicki.
5. Doktorant zatrudniony w charakterze nauczyciela akademickiego, prowadzący zajęcia dydaktyczne w Uczelni, jest zwolniony z odbywania praktyk w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych (obowiązujących w ramach studiów doktoranckich).

§ 9

1. Program studiów doktoranckich umożliwia przygotowanie do pracy o charakterze badawczym lub badawczo-rozwojowym. Jego realizacja prowadzi do osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie:

- 1) wiedzy na zaawansowanym poziomie, o charakterze podstawowym dla dziedziny związanej z obszarem prowadzonych badań naukowych oraz o charakterze szczegółowym, odpowiadającej obszarowi prowadzonych badań naukowych, obejmującej najnowsze osiągnięcia nauki;
- 2) umiejętności związanych z metodyką i metodologią prowadzenia badań naukowych;
- 3) kompetencji społecznych odnoszących się do działalności naukowo badawczej i społecznej roli uczonego.

§ 10

Kwalifikacje trzeciego stopnia uzyskuje się w drodze przewodu doktorskiego przeprowadzonego na podstawie art.11 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym ze zmianami, prowadzącego do uzyskania stopnia naukowego doktora w określonej dziedzinie nauki w zakresie dyscypliny nauki, potwierdzone odpowiednim dyplomem.

IV STUDIA PODYPLOMOWE I KURSY DOKSZTAŁCAJĄCE

§ 11

W Uniwersytecie studia podyplomowe oraz kursy dokształcające prowadzone są zgodnie z programem kształcenia uchwalonym przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej z uwzględnieniem niniejszych wytycznych.

§ 12

1. Studia podyplomowe trwają nie krócej niż dwa semestry.
2. Program kształcenia studiów podyplomowych powinien umożliwiać uzyskanie przez słuchacza co najmniej 30 punktów ECTS.
3. Jednostka organizacyjna Uniwersytetu prowadząca studia podyplomowe, określa efekty kształcenia oraz sposób ich weryfikacji i dokumentacji.

§ 13

1. Program kształcenia studiów podyplomowych powinien w szczególności zawierać:
  - 1) nazwę studiów podyplomowych;
  - 2) liczbę punktów ECTS konieczną do uzyskania kwalifikacji odpowiadających studiom podyplomowym;
  - 4) opis zakładanych efektów kształcenia;
  - 5) wykaz przedmiotów wraz z przypisaniem do każdego przedmiotu zakładanych efektów kształcenia i punktami ECTS;

- 6) sposób weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia;
  - 7) określenie formy zakończenia studiów podyplomowych;
  - 8) plan studiów podyplomowych;
  - 9) wymagania wstępne (oczekiwane kompetencje kandydata).
2. Plan studiów podyplomowych powinien zawierać, w szczególności, wykaz przedmiotów obejmujący liczbę godzin z podziałem na formę zajęć, formę ich zaliczenia oraz odpowiadającą im liczbę punktów ECTS.

§ 14

1. Program kursu dokształcającego powinien zawierać w szczególności:
  - 1) nazwę kursu dokształcającego;
  - 2) przedmioty wraz z przypisaniem do każdego przedmiotu zakładanych efektów kształcenia;
  - 3) określenie formy zakończenia kursu dokształcającego;
  - 4) plan kursu dokształcającego.
2. Plan kursu dokształcającego powinien zawierać w szczególności wykaz przedmiotów obejmujący liczbę godzin z podziałem na formy zajęć oraz formę ich zaliczenia.

V POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Studenci przyjęci na studia przed dniem wejścia w życie niniejszej uchwały studiują według programów opracowanych na podstawie dotychczasowych przepisów do końca okresu studiów przewidzianego w programie i planie studiów.
2. Studia podyplomowe i kursy dokształcające rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej uchwały, prowadzone są do ich zakończenia na dotychczasowych zasadach.
3. Podstawowe jednostki organizacyjne Uniwersytetu dostosują programy kształcenia studiów do wymogów określonych w niniejszych wytycznych w terminie do 30 czerwca 2016r.